Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2024. gada 4. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu saskaņošana – Transports – Autotransports – Direktīva 2014/31/ES – Piemērojamība – Neautomātiski svari transportlīdzekļu masas noteikšanai – Svaru izmantošana tāda valsts tiesiskā regulējuma piemērošanai, kam ir krimināltiesisks raksturs

Lietā C-283/23 [*Marhon*] [i]

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Beļģija) iesniegusi ar lēmumu, kas pieņemts 2023. gada 26. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 2. maijā, kriminālprocesā pret

FB,

JL *Sàrl*,

piedaloties

Procureur du Roi près le tribunal de première instance d'Eupen,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], pirmās palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), kas pilda sestās palātas tiesneša pienākumus, un tiesnese I. Ziemele,

ģenerāladvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Beļģijas valdības vārdā – *S. Baeyens*, *P. Cottin* un *C. Pochet*, pārstāvji,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *T. Suchá* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – franču.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

– Eiropas Komisijas vārdā – *J. Flett* un *G. Wils*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/31/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz neautomātisko svaru pieejamību tirgū (OV 2014, L 96, 107. lpp.) 1. pantu, 2. panta 3. punktu un 3. pantu.

2 Šis lūgums iesniegts saistībā ar kriminālprocesu, kas uzsākts pret *FB* un JL *Sàrl* par diviem pārkāpumiem, kurus FB esot izdarījis, vadīdams transportlīdzekli, kas pieder JL un kas pārsniedz maksimālo atļauto masu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2014/31 4., 5. un 47. apsvērumā ir noteikts:

"(4) Šī direktīva attiecas uz neautomātiskajiem svariem, kuri ir jauni [Eiropas] Savienības tirgū brīdī, kad tie tiek laisti šajā tirgū; tas nozīmē, ka tie ir vai nu jauni neautomātiskie svari, ko izgatavojis ražotājs, kurš veic uzņēmējdarbību Savienībā, vai arī jauni vai lietoti neautomātiskie svari, kas importēti no trešās valsts.

(5) Dalībvalstīm būtu jāuzņemas pienākums pasargāt sabiedrību no nepareiziem svēršanas darbību rezultātiem, ko iegūst, noteiktiem mērķiem izmantojot neautomātiskos svarus.

[..]

(47) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, nodrošināt, lai neautomātiskie svari tirgū atbilstu prasībām, kas paredz augstu to sabiedrības interešu aizsardzības līmeni, uz kurām attiecas šī direktīva, vienlaikus garantējot iekšējā tirgus darbību, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet mēroga un iedarbības dēļ minēto mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar [LES] 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai."

4 Šīs direktīvas 1. pantā "Darbības joma" noteikts:

"1. Šī direktīva attiecas uz visiem neautomātiskajiem svariem.

2. Šajā direktīvā nošķir šādas neautomātisko svaru lietošanas kategorijas:

[..]

b) masas noteikšana, lai aprēķinātu nodevas, tarifus, nodokļus, prēmijas, sodanaudu, kompensācijas, atlīdzību vai tamlīdzīgus maksājumus;

c) masas noteikšana normatīvo un administratīvo aktu piemērošanai, kā arī eksperta atzinuma sniegšanai tiesā;

[..]

g) visi citi lietošanas veidi, kas nav uzskaitīti a) līdz f) apakšpunktā."

5 Minētās direktīvas 2. pantā "Definīcijas" paredzēts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1) "svari" ir mērierīce, ko lieto, lai noteiktu ķermeņa masu, izmantojot gravitācijas spēka iedarbību uz šo ķermeni. Svarus var lietot arī tam, lai noteiktu citus ar masu saistītus lielumus, daudzumus, parametrus vai īpašības;

2) "neautomātiskie svari" ir svari, kam svēršanas laikā vajadzīga tos apkalpojošas personas iejaukšanās;

3) "darīt pieejamu tirgū" nozīmē, veicot komercdarbību, par maksu vai bez maksas neautomātiskos svarus piegādāt izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;

4) "laist tirgū" nozīmē neautomātiskos svarus pirmo reizi darīt pieejamus Savienības tirgū;

[..]."

6 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 3. pantu "Pieejamība tirgū un nodošana ekspluatācijā":

"1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neautomātiskos svarus var darīt pieejamus tirgū tikai tad, ja tie atbilst šīs direktīvas piemērojamām prasībām.

2. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nepieļautu neautomātisko svaru nodošanu ekspluatācijā 1. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā uzskaitītajiem lietošanas veidiem, ja tie neatbilst piemērojamām šīs direktīvas prasībām.

3. Dalībvalstis veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neautomātiskie svari, kurus nodod ekspluatācijā 1. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā uzskaitītajiem lietošanas veidiem, aizvien atbilst piemērojamām šīs direktīvas prasībām."

7 Direktīvas 2014/31 4. panta "Pamatprasības" pirmajā daļā noteikts:

"Neautomātiskie svari, ko izmanto vai paredz izmantot lietošanas veidiem, kas uzskatīti 1. panta 2. punkta a) līdz f) apakšpunktā, atbilst I pielikumā uzskaitītajām pamatprasībām."

Beļģijas tiesības

8 *Arrêté royal du 12 octobre 2010 relatif à l'approbation, à la vérification et à l'installation des instruments de mesure utilisés pour surveiller l'application de la loi relative à la police de la circulation routière et des arrêtés pris en exécution de celle-ci* (Karaļa 2010. gada 12. oktobra dekrēta par mērinstrumentu, kas tiek izmantoti Likuma par ceļu policiju un tā īstenošanai pieņemto dekrētu piemērošanas uzraudzībai, apstiprināšanu, pārbaudi un uzstādīšanu; 2010. gada 25. oktobra *Moniteur belge*, 63130. lpp.; turpmāk tekstā – "Karaļa 2010. gada dekrēts") 1. pantā ir paredzēts:

"Neskarot cita tiesiskā regulējuma, kas attiecas uz īpašām ierīcēm, piemērošanu, šis dekrēts ir piemērojams ierīcēm, kuras tiek izmantotas, lai uzraudzītu 1968. gada 16. martā koordinētā Likuma par ceļu policiju un tā īstenošanai pieņemto dekrētu piemērošanu, un ar kurām tiek veikti mērījumi, un kuras šajā dekrētā tieši vai netieši tiek sauktas par "ierīcēm"."

9 *Arrêté royal du 12 avril 2016 relatif aux instruments de pesage à fonctionnement non automatique* (Karaļa 2016. gada 12. aprīļa dekrēts par neautomātiskiem svariem; 2016. gada 19. aprīļa *Moniteur belge*, 26487. lpp.) 1. pantā "Priekšmets" noteikts:

"Ar šo dekrētu tiek transponēta [Direktīva 2014/31]."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

10 2019. gada 28. februārī Sentvitā [*Saint-Vith*] (Beļģija) Beļģijas policija pārbaudīja kokmateriālu pārvadājumu transportlīdzekli, kas pieder JL.

11 Šīs pārbaudes laikā policijas veiktā svēršana (turpmāk tekstā – "svēršana") atklāja, ka šī transportlīdzekļa masa ievērojami pārsniedz maksimālo atļauto masu 20 856 kilogrami.

12 Tāpēc pret transportlīdzekļa vadītāju FB tika veikta krimināvajāšana *Tribunal de police d'Eupen* (Eipenes policijas tiesa) Sentvitas nodaļā (Beļģija), pirmkārt, par lietu pārvadāšanu pa autoceļiem ar transportlīdzekli, kura kopējā masa pārsniedz atļauto masu, un, otrkārt, par to, ka viņš kā preču pārvadājuma iekrāvējs ir devis norādījumus vai veicis darbības, kas izraisījušas atļautās maksimālās masas un izmēru pārsniegšanu. FB darba devējs JL tika apsūdzēts kā civiltiesiski atbildīgā persona.

13 Ar 2021. gada 2. februāra spriedumu šī tiesa attaisnoja FB, pamatojoties uz to, ka svēršanas kvītis attiecībā uz svēršanu neietvēra nedz norādi uz personu, kas veikusi šo darbību, nedz izmantoto svaru preču zīmi un sērijas numuru, tāpēc nav iespējams noteikt, vai šīs kvītis patiešām attiecas uz šiem svariem.

14 Izskatot *procureur du Roi* (Karaļa prokurors, Beļģija) iesniegto apelācijas sūdzību par šo spriedumu, *tribunal de première instance d'Eupen, chambre correctionnelle* (Eipenes pirmās instances tiesas Krimināllietu palāta, Beļģija), pirmkārt, noraidīja FB un JL argumentu, saskaņā ar kuru svēršana tika veikta, pārkāpjot Karaļa 2010. gada dekrētu.

15 Otrkārt, šī tiesa uzskatīja, ka minēto darījumu reglamentēja nevis Karaļa 2010. gada dekrēts, bet gan tiesību norma, ar kuru Beļģijas tiesībās transponēta Direktīva 2014/31, proti, Karaļa 2016. gada 12. aprīļa dekrēts par neautomātiskiem svariem.

16 Šādos apstākļos minētā tiesa ar 2022. gada 23. marta spriedumu tostarp piesprieda FB samaksāt naudas sodu un uz trim mēnešiem atņemt tiesības vadīt jebkuru mehānisko transportlīdzekli.

17 *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Beļģija), kas ir iesniedzējtiesa, kurā FB un JL iesniedza kasācijas sūdzību par šo spriedumu, norāda, ka, lai noteiktu apstākļus, kādos bija jāveic svēršana, jāprecizē Direktīvas 2014/31 piemērošanas joma un it īpaši jānosaka, vai, kā to apelācijas tiesā apgalvoja FB un JL, šī direktīva ir piemērojama tikai svēršanai, kas veikta attiecīgā neautomātisko svaru lietotāja komercdarbības ietvaros.

18 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Direktīvas 2014/31 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzēts, ka šī direktīva ir piemērojama tostarp "masas noteikšanai normatīvo un administratīvo aktu piemērošanai" un tā g) apakšpunktā – "visiem citiem lietošanas veidiem, kas nav uzskaitīti a) līdz f) apakšpunktā". Tādējādi, tā kā izskatās, ka attiecīgo neautomātisko svaru izmantošana ietilpst vienā no šīm jomām, šķiet, ka šī tiesību norma norāda uz to, ka svēršana ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

19 Turklāt iesniedzējtiesa uzsver, ka šīs pašas direktīvas 3. panta 2. un 3. punktā, kuros ir atsauce uz šo svaru nodošanu ekspluatācijā un prasībām, kam tiem ir jāatbilst pēc šī brīža, nav paredzēts, ka tie noteikti jāizmanto to lietotāja komercdarbībā.

20 Otrkārt, Direktīvas 2014/31 nosaukums liekot domāt par šaurāku tās piemērošanas jomas interpretāciju, jo tajā ir atsauce uz dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz neautomātisku svaru "darīšanu pieejamiem tirgū". Šķiet, ka šāda atsauce norāda uz to, ka šī direktīva ir piemērojama tikai šo ierīču lietotāja komercdarbībā.

21 Tāpat iesniedzējtiesa uzskata, ka minētās direktīvas 3. panta 1. punkta formulējums, kas attiecas uz dalībvalstu pienākumiem, darot šīs ierīces pieejamas tirgū, *a priori* liecina par labu šādai Direktīvas 2014/31 interpretācijai. Proti, šīs direktīvas 2. panta 3. punktā ietvertā jēdziena "darīt pieejamu tirgū" definīcija norādot, ka tam jānotiek neautomātisku svaru lietotāja komercdarbības ietvaros.

22 Šādos apstākļos *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2014/31] 1. pants, 2. panta 3. punkts un 3. pants ir piemērojami neautomātisko svaru izmantošanai, ko veic tiesu vai policijas iestādes, lai noteiktu transportlīdzekļu masu tādu valsts tiesību aktu vai noteikumu piemērošanai, kuros ir paredzēti krimināltiesiski sodi un ar kuriem – kā, piemēram, 2013. gada 15. jūlija Likuma par kravu autopārvadājumiem, ar kuru īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1071/2009 (2009. gada 21. oktobris) un ar ko nosaka kopīgus noteikumus par autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanas nosacījumiem un atceļ Padomes Direktīvu 96/26/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1072/2009 (2009. gada 21. oktobris) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz piekļuvi starptautisko kravas autopārvadājumu tirgum [(2014. gada 18. februāra *Moniteur belge*, 13108. lpp.)], 41. panta 3. punkta 1. apakšpunktā un 43. panta 3. punkta 1. apakšpunktā, kā arī 2014. gada 22. maija Karaļa dekrēta par kravu autopārvadājumiem [(2014. gada 15. jūlija *Moniteur belge*, 53667. lpp.)] 21. panta pirmās daļas 5. punktā un 35. panta 4. punktā, – ir aizliegts nodot ekspluatācijā transportlīdzekļus, kuru svērtā masa pārsniedz maksimāli atļauto masu?"

Par prejudiciālo jautājumu

23 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas saņemt no Tiesas skaidrojumus par Direktīvas 2014/31 piemērošanas jomas noteikšanu. Šai tiesai it īpaši ir šaubas par to, vai šī direktīva ir piemērojama tad, ja neautomātiskus svarus izmanto nevis saimnieciskās darbības veicējs komercdarbībā, bet tiesu vai policijas iestādes, lai ar mērķi piemērot valsts tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā noteiktu transportlīdzekļa masu.

24 Ciktāl minētā tiesa ar šo jautājumu vēlas interpretēt vairākus šīs direktīvas noteikumus, tās piemērošanas joma ir definēta tās 1. panta 1. punktā.

25 Tāpēc prejudiciālais jautājums jāpārformulē tādā veidā, ka tā mērķis ir noteikt, vai Direktīvas 2014/31 1. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka šī direktīva ir piemērojama neautomātiskiem svariem, ja tiesu vai policijas iestādes šīs ierīces izmanto, lai ar mērķi piemērot valsts tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā noteiktu transportlīdzekļa masu.

26 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ietverta, mērķi (spriedums, 2024. gada 18. aprīlis, Citadeles nekustamie īpašumi, C-22/23, EU:C:2024:327, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Pirmām kārtām, jānorāda, ka Direktīvas 2014/31 1. panta 1. punkta formulējumā tās piemērošanas joma ir definēta ļoti plaši. Saskaņā ar šo tiesību normu šo direktīvu piemēro "visiem neautomātiskiem svariem".

28 Tādējādi ne izmantošana, kurai ir paredzēti neautomātiski svari, ne apstāklis, ka to izmantotājs ir tiesu vai policijas iestāde, ņemot vērā attiecīgās tiesību normas formulējumu, nešķiet atbilstoši elementi Direktīvas 2014/31 1. panta 1. punkta izpratnē, lai noteiktu, vai attiecīgā ierīce ietilpst šīs pašas direktīvas piemērošanas jomā.

29 Otrām kārtām, šādu konstatējumu apstiprina Direktīvas 2014/31 1. panta 1. punkta konteksta, kā arī tās mērķa pārbaude.

30 Šajā ziņā jānorāda, pirmkārt, ka šīs direktīvas 2. panta 1. un 2. punktā jēdziens "neautomātiski svari" definēts, atsaucoties it īpaši uz šo ierīču nodrošināto funkciju, neņemot vērā to izmantošanas kārtību vai jomas.

31 Otrkārt, jāatgādina, ka Direktīvas 2014/31 1. panta 2. punkta a)–f) apakšpunktā ir uzskaitītas vairākas neautomātisko svaru izmantošanas jomas.

32 Viena no 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajām jomām ir masas noteikšana, lai aprēķinātu nodevas, tarifus, nodokļus, prēmijas, sodanaudu, kompensācijas, atlīdzību vai tamlīdzīgus maksājumus, kā arī c) apakšpunktā – masas noteikšana normatīvo un administratīvo aktu piemērošanai.

33 Taču tādu neautomātisku svaru izmantošana kā pamatlietā var ietilpt vienā no šīm divām Direktīvā 2014/31 tieši paredzētajām izmantošanas jomām.

34 Turklāt šīs direktīvas 1. panta 2. punkta g) apakšpunktā ir noteikta šādas ierīces izmantošanas jomu atliekoša kategorija, kas attiecas uz "visiem lietojumiem, kas nav uzskaitīti [šī 1. panta 2. punkta] a)–f) apakšpunktā". No tā izriet, ka pat tad, ja neautomātiski svari ir paredzēti izmantošanai citiem mērķiem, nevis tiem, kas norādīti minētā 1. panta 2. punkta a)–f) apakšpunktā, šī ierīce ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.

35 Treškārt, it īpaši attiecībā uz ierīcēm, kas nodotas ekspluatācijā Direktīvas 2014/31 1. panta 2. punkta a)–f) apakšpunktā uzskaitītajiem mērķiem, jāatgādina, ka šīs direktīvas 3. panta 3. punktā ir prasīts, lai dalībvalstis veiktu visus pasākumus nolūkā nodrošināt, ka šīs ierīces joprojām atbilst saskaņā ar minēto direktīvu piemērojamajām prasībām.

36 No Direktīvas 2014/31 analīzes izriet, ka tajā nav noteikta prasība, lai neautomātiskie svari pēc to nodošanas ekspluatācijā tiktu izmantoti komerciāliem mērķiem.

37 Trešām kārtām, runājot par Direktīvas 2014/31 mērķi, no tās 47. apsvēruma izriet, ka tas ir nodrošināt, lai neautomātiskie svari tirgū atbilstu prasībām, kas paredz augstu to sabiedrības interešu aizsardzības līmeni, uz kurām attiecas šī direktīva.

38 Kā izriet no šī sprieduma 33. punkta, tāda šo ierīču izmantošana kā pamatlietā aplūkotā – tas ir jānovērtē iesniedzējtiesai – varētu ietvert izmantošanas jomas, kas skaidri ņemtas vērā minētās direktīvas 1. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā. Tādējādi iespējama šo ierīču izslēgšana no šīs pašas direktīvas piemērošanas jomas tikai tādēļ, ka tās izmanto tiesu vai policijas iestādes, lai piemērotu krimināltiesiska rakstura tiesību normu, nozīmētu, ka šīs ierīces vienā no šīm izmantošanas jomām varētu tikt laistas tirgū, lai gan tās neatbilst prasībām, kuru mērķis ir nodrošināt sabiedrības interešu aizsardzību, uz ko ir vērsta Direktīva 2014/31, un tāpēc apdraudēt minētās intereses.

39 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2014/31 1. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka šī direktīva ir piemērojama neautomātiskiem svariem, ja tiesu vai policijas iestādes šīs ierīces izmanto, lai ar mērķi piemērot valsts tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā noteiktu transportlīdzekļa masu.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/31/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz neautomātisko svaru pieejamību tirgū 1. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

šī direktīva ir piemērojama neautomātiskiem svariem, ja tiesu vai policijas iestādes šīs ierīces izmanto, lai ar mērķi piemērot valsts tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā noteiktu transportlīdzekļa masu.

[Paraksti]